

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 . . . . .
Helyben háza hozva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 . . . . .
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 . . . . .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, szept. 4.

A rendszerváltozás akadályai.

Másfél esztendeje elmúlt, hogy Széll miniszterelnök egész az elcsépelésig ismert hármass jellegével az egész ország közvéleményének egyhangú lelkesedése között inaugurálta az új rendszert.

Az új rendszer életbe léptetéséhez kiváló tehetségben és számban egyaránt jelentékeny támogatást nyert a miniszterelnök a volt nemzeti párt és a disszidensek beolvadásával, sőt támogatták őt a törekvésben a paktumban részt vett ellenzéki pártok is.

Mindezek alapján joggal remélhette az ország népe, mely Bánffy bukásával mintegy nehéz lidércnyomástól szabadult meg, hogy a szép új program, névszerűen a rendszerváltozás nem marad pusztán ígéret.

És íme, másfél év múlt el s az új rendszer — szórványos tünetektől eltekintve — csak nem akar mutatkozni, ellenben elég gyakran találkozunk a régi gyűlölt s megbukott rendszer piszkos nyomaival.

Ennek legfőbb oka pedig abban rejlik, hogy a szabadelvű pártban a folyton dúló klikk-háború miatt az új elemek nem tudnak eléggé érvényesülni, a közigazgatásban pedig 3—4 ember kivételével a régi elemek, a Bánffy-huszárok dominálnak.

Ez az oka az új választások halogatásának is. Természetes, hogy mindaddig nem írhatja ki Széll az új választásokat, míg a vármegyékben a bukott rendszer

exponált lovagjai rendelkeznek a mandátumok felett, kik most is konventikulumokat rendeznek bukott vezérük érdekében s a bukott rendszer feltámasztására.

A Széll-kormány hivatalba lépte kezdetén hozzá fogott ugyan a purgálásához, de alig tett valamit ez irányban, a rögtön megindult aknamunka miatt félbehagyta azt.

Most, hogy közeledik a választások ideje, amelyet siettetnek a végnélküli osztrák bonyodalmak is, úgy látszik ismét erősebben akarja folytatni ezt az elkerülhetetlenül szükséges munkát a miniszterelnök.

A Széll-kormány egyik benfentes közlönye vasárnapi számában ujságolja, hogy mielőtt összeülne az országgyűlés, tehát még október 8-ka előtt legalább 5—6 főispán menesztetni fog.

Nagyon is ideje lenne már. Mert míg a purgálás meg nem történik, addig meg nem szűnik az aknamunka s papíron marad minden program és minden ígéret.

A *Pressburger Presse* tudósítója a liberális párt egyik előkelő tagjától a főispáni kar megrostálásáról a következő információt kapta:

»Ez olyan dolog, mely elől kitérni nem lehet, bármennyire kerülgeti Széll a forró kását. Az előbbi időről kísért még egynehány oszlopos ember, kiknek a választások előtt menniök kell. Ezen oszlopok ama főispánok, a kik előtt az egyedüli üdvözítő tiszta választásokhoz való visszatérés képtelenség; Bánffy-huszárok, a kikből Széll-párti altiszteket

nem lehet képezni, az első tiszta választás lehetetlenné tenné őket vármegyéjükben. Azonkívül még van egy csomó főispán, a kiknek szennyesét emberfia nem mossa már tisztára; néhány stréber, kiknek kortes szolgálatait annak idején főispánsággal jutalmazták, néhány fülig eladósodott mágnás, a kiket fölülről tartanak, míg megyéjükben a korrupció orgiáit üli.

Közülök egyik — már nagyon jól ismerheti — elég férges már, hogy lepotyogjon, csak hogy annyira belekapaszkodott felsőbb körök palástjába, hogy még egy miniszterelnök is nehezen rázhatja le; a meddig lehet, szemet kell neki hunynia. Megyéje évekket ezelőtt mint a vármegye volt. A gyenge és gyámoltalan főispán vezetése alatt, ki a mindenre képes alispán kezeiben a korrupció vak eszköze volt, a megye annyira sülyedt, hogy botrány botrányt ért; hihetetlen dolgokat beszélnek Budapesten erről a vármegyéről. Az előbbi fegyelmi uton elmozdított alispán, ki a Bánffy-korszakban maga is a főispánságra aspirált, tavaly egy vidéki lapban a grófi főispánnak mindenféle szennyesét a közönség előtt szellőztette; erre megjelent a lapokban a főispánnak nagyhangú nyilatkozata, a melyben tudtára adja a világnak, hogy a majd megindítandó sajtópörben megtanítja a volt alispánt.

Azóta elmúlt egy év s a pör még nem intéződött el, hír szerint októberre halasztották el a tárgyalást; felperes főispán, tekintettel vármegyéje közigazgatási szennyesére, mely e tárgyalás alkalmával nagymosásba kerülne, erőlködik, hogy

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Fü rd ő - l e v é l.

Biharfüred, augusztus hó 29-én.

Igen tisztelt szerkesztő Ur!

Ide s tova vége lesz a fürdő-szezonnak, tehát mint tollforgató ember, nem mulaszthatom el, hogy legalább egy példányával ne alkalmatlankodjam szerkesztő urnál a modern szépirodalom eme új, nyári válfajával. Levelemet az igaz, nem keltezhetem világfürdőből, mert hiszen szűkebb hazánknak: Biharországnak a határait sem léptem át s szerkesztő urnak alig száz kilométernyi távolságból, de ezer méter magasságot meghaladó illatos fenyves-erdőkből küldöm hazafias üdvözetemet. No, de azt hiszem, hogy a fürdő-levél értékét nem a távolság határozza meg s az ilyen fajta levelek csak az az elevegedhetetlen föltétele, hogy fürdőből írják. Biharfüred pedig fürdő, még

pedig a javából, ami pedig a szépségét illeti, annak az eseteléséhez gyöngye az én tollam.

Ha az én amerikai milliomos nagybátyám (Allah növezzze nagyra a szakálát) be találná huynyi a szemét s réám szállana egy pár millióska, fogadom szerkesztő uram, hogy a legközelebbi fürdőszézon alatt annyi ángliusz, német, francia, meg tudom is én miféle más náció özönlének Biharfüredre, hogy a belényesi, viczinális a nagy teher következtében nem öt, hanem tíz óra alatt tenné meg hatvan kilométeres hoszu utját. Azt nem állítom, hogy hazánkfiak fölkeresnék-e akkor ezt a fürdőt, mert hát tetszik tudni, magyar fürdőben nyaralni, nem divat. A magyar fürdőkkel úgy vagyunk, mint a magyar ruhákkal. Azzal a különbséggel, hogy míg a magyar ruhák kimentek a divatból, a magyar fürdők még divatba sem jöttek. Bizony ez elég baj!

Minthogy azonban a közönséget leczkézteni vezércikkében szokás, maradjunk csak a fürdőlevél előírt hangjánál. Vagyis írjunk a höl-

gyek toalettjeiről és hasonló dolgokról. Hanem én mégis másképen fogom kezdeni. Ami nekem a fürdőn legelőször föltűnt, egy erőteljes, napbarnított férfi volt. Csak esténként lehet látni, de akkor is csak ritkán. Más időben mindig künn volt a hegyek között. Azt mondják, hogy tavasztól őszig örökösen itt van Biharfüred környékén, a hegyek között. Fölfedez gyönyörűbbnél-gyönyörűbb természeti szépségeket s utakat csinál hozzá. A saját jóvoltából, a saját költségén. Megközelíthetővé tesz mesés vizeséseket, csodás barlangokat; üsvényt alkot a megközelíthetetlennek látszó csucskhoz, hogy szemlélhesse és szemléltethetővé tegye a szép kilátásokat, a természet bámulatraméltó panorámáit. Nem kimél fáradságot, ázik, fázik, izzad, anélkül, hogy valami elismerésre, valami jutalomra várna. Mondták, hogy ekszentrikus, mondták, hogy tulzásba vitte a turistáskodás szenvedelmét, mondtak sok mindent erről a csodálatos emberről. Én rövid ismeretségünk alatt úgy találtam, hogy ez az ember egy nagy filozófus.

Iskolai idényre.
 Fiu- és leány-gyermekek teljes felruházására
 legolcsóbb bevásárlási hely

Fábry Testvérek
 kalap-, czipő- és divat-áruháza

Nagyvárad,
 Fő-utca és Zöldfa-utca.

Telefon szám 76.

Fiu és gyermek kész ruha raktár gyári árban.

ellenfelét vádjai visszavonására bírja; hónapokon át nem volt kézbesíthető az idézés, míg végre az alperes, hogy a komédiának véget vessen, maga jelentkezett.

Annak a helyi lapnak, a melyben a volt alispán a főispán szennyését a nyilvánosság elé vitte a szerkesztőjét pénz- és állásigérgetéssel rávették, hogy a lap-tól váljon meg s vállalja el a közvetítő szerepét. A szegény ördögnek most se lapja se állása, családjával a levegőben lóg.

A megyei közigazgatásban a főispán váltói nem utolsó tényezők; az alispán fizetése le van foglalva, de azért magánfogatot tart, a melylyel a vármegye hivatalos kavics szállítója tisztelte meg, ezt természetesen a megyei utak sanylik meg.

A legutolsó vizáradás idejéből beszélnek, hogy a főispánnak időközben öngyilkossá lett házi zsidaja, háromszáz fáklyát rendelt Bécsből, de a krétája háromzet fogott. A munkások számára fölszámítottak akárhány métermásza szalonát és senki sem olvasta meg; szóval csupa pikáns história; ezekhez járul a leghajmeresztőbb önkénykedő eljárás néhány alkalmazkodni nem tudó ellenzéki jegyző ellen.

Mindezek a dolgok öszkor a képviselőházban valószínűleg szönyegre kerülnek; mint értesülünk az erre vonatkozó adatok két néppárti képviselő kezében vannak.

Jámbor olvasóm, ne keresd ezt a megyét Dániában!

Az erdélyi pénzügyek.

A Magyarországon folyó nemzetiségi küzdelem egyik legfontosabb része a pénzügyvilágban folyik le. Erről a küzdelemlről sok riasztót hallottunk már, különösen az oláh bankok térfoglalását illetően. Most van alkalmunk a bankokról hiteles kimutatást közölni, amelyből kitétni, hogy minden lármázás dacára a magyar és szász bankok mellett az oláhok nagyon bántérbe szorulnak. Oláh bank van ugyan sok — állítólag 70 — de legnagyobb

részük alig bír valami jelentőséggel. A számadatok a következők:

Alaptőke: magyar 11,488.000, szász 1,999.540 oláh 3,310.000.

Betétátlag: magyar 58,259.276, — szász 37,903.188, oláh 18,900.557.

Váltótárca: magyar 79,062.475, — szász 9.855.357, oláh 20,891.725.

Jelzálogkölesön: magyar 20,221.169, szász 72,749.013, oláh 7,544.012.

Legesekélyebb forgalmuk van az oláh bankoknak, ezek majdnem csak a betett tőkét adják ki és pedig legnagyobb részt váltóra, a mi utóvégre nem olyan veszélyes a föld-politikára nézve. — Ellenben határozottan nyugtalanító a szász bankok nagy fogalma az aránylag kevés betét és a nevetségesen esekély alaptőke mellett. Ez azt mutatja, hogy a szászok kezében még mindig nagy gazdasági erő van. Feltűnő, hogy a szászoknál jelzálogkölesön czímen 72 millió korona szerepel, tehát csaknem négyszer annyi, mint a magyaroknál s tízszer annyi, mint az oláhoknál. — Ebből már azt lehet kiolvasni, hogy az erdélyi földbirtokok nem az oláhság, hanem a szászok javára vannak megterhelve.

A magyar bankoknak legtöbb az alaptőkéjük, legtöbb a betét-átlaguk és a váltó forgalmuk. Mindenik azt mutatja, hogy leginkább a hivatalnokai s általában a polgári közép osztályra támaszkodnak s így, ha a három csoportot összehasonlítjuk, megnyugvással konstatálhatjuk, hogy minden vészkiáltás dacára Erdélyben a magyar bankok a legerősebbek s az oláhok a leggyengébbek.

Szedán Erdélyben.

Hol is hősökdetek a szászok?

Ha jól emlékszünk, még Bem apó idejében alakítottak egy Löwen-bund-ot, melynek vitéz tagjai megindulának a magyar honvédek ellen s a mint meglátták őket, úgy elszaladtak, hogy Bem apó székely huszárai is csak egyet tudtak közülök megcsipni. Azt is sirva vitték Bem elé.

— Weinye nyit, weinye nyit, geh nach Haus du helden Löwe — vigasztalta az öreg s haza is eresztette.

És most a szászok — Szedánt ünneplik és zajonganak, hogy a nagy németek nem ünnepelnek!

Ott voltak ők talán Szedánnál?

Dehogy!

Hát akkor miért nem ünneplik inkább a Löwen-band-ot?

A nagyváradi vár története.

— Előszó egy kis munkához. —

Ott megyünk el, — néhány százan naponta — falainál! Multját »nem tudjuk«. Jelenéből egy »csunya köhalmaz«; régi híres, — talán ezeréves sánczából sétautak, veteményes kertek, bicikli- és lawn-tennis pálya; más oldalon a tüzérek lovagló helye tűnik élénk. *Jövőjéből* nem látunk semmit! Még a mult idők fénye is, csak halványan mutatja a népvándorlás, a magyar királyok, a római katolikus és református egyházi élet változó korát.

Tatárjárás, török ostrom, polgárháború, tűz, földrengés, árulás, éhség, *annyiszor dultak falai közt*, hogy Nagyvárad sorsa, mely a vár sorsával összeforrt: az események halmazával *felülmúlja* Kőszeg, Eger, Szigetvár sokszor olvasott, bár felemelő vagy megrendítő, de csak egy időre eső, történetét.

Magyarország ezer éves sorsát élte át ez a parányi fészek! Volt fénykora, volt pusztulása. Királyok udvara után jött ronda, kapzsi nép. Elseperte a földről a tatár. Felújult, felvirágozott. Lovas szobrait évszázadokon bámulta a művelt világ. Házaft felgyújtotta egyszer a török, máskor meg a honfi fájdalom s hogy most is áll s hogy talán egy fényes *jövő tikkát* rejtik a bástyafalak, ezt csak az a jó Isten tudná megmondani, ki nemzetünket »annyi balszerencse közt s oly sok viszály után« élni engedi.

Ennek a régivárnak ezerévet régen mult történetét szeretném én papírra tenni, *ama gyermekének számára*, kik Nagyvárad iskoláiban évről-évre nyernek tanítást.

A magyar történelem egyes szakaszait kiválóbban ismerő s eme szakaszokról itt is, ott is megemlékező írók nyomán, csupán *megújítani*, talán *egybegyűjteni* szeretném, azokat a megkapó eseményeket, melyek itt folytak le, *Nagyvárad és a nagyváradi vár* falai között.

Az én tudásom igen kevés. Az én ismeretem igen szűkkörű. Csak a *szándékomnak* van némi ereje, kitartása, mely a nemesen gondolkozni tudó, szerető egyének *adományai*-ból majd csak összeállít oly egészet, mi a

Beszélgettem vele a természet csodáiról, remekeiről s közben indirekt kérdést intéztem hozzá, hogy mi indítja őt életének ilyen módjára. Röviden, de határozottan válaszolt:

— Uram, itt a természet ölen magába száll, megtisztul az ember. Itt nem követ el bünt, itt nem látja az emberek bűneit. Itt közelebb van az ember az Istenhez.

Ezeket mondta nekem *Czárán Gyula*, az erős napbarnított arcú férfi, aki életének java részét a természet ölen tölti el. S nevezzék őt ekszcentrikusnak, tulzó turistának, vagy bárminek, ez a kijelentése bölcsesé avatta őt előttem.

Czárán Gyulának a társaságában van Pethő Gyula dr. országos főgeológus a fiával, továbbá *Vágó Pál*, az országos nevű festőművész, akit az Erdélyi Kárpát-Egyesület bizott meg, hogy fényképfelvételeket készítsen Biharfüred meseszép, vadregényes vidékéről. Lám-lám kedves szerkesztő ur, az erdélyiek eljönnek ide hozzánk s méltányolják Biharország szépségeit, míg mi ügyet sem vetünk rájuk. Különben meg vagyok győződve, hogy az én amerikai nagybátyám milliódinak a segítsége nélkül is, előbb észre fogják venni az anglusok, hogy milyen gazdagok vagyunk természeti kincsekben, mint

a Biharmegyei Kárpát-Egyesület. Pedig én ugy emlékezem, hogy az az egyesület azért alakult, hogy megismertesse ország-világnak a vármegye szépségeit, nem pedig, hogy évtizedes álmokat aludják. Lehet, hogy én tévedek. Elég az hozzá, hogy Czárán, Vágó és Pethő együttesen tesznek napokig tartó kirándulásokat s csak néha térnek vissza a főhadiszállásra, Biharfüredre.

Másik, állandóbb társaság volt a mienk, *Kertész Miksa* nagyváradi premontrei tanár. *Cziple* máramaroszigeti törvényszéki bíró, *Daian Illés* dr. balázsfalvi tanár (aki nemrég még a *Tribuna* szerkesztője volt, de beleunt a politikába s csöndes professzor lett), *Marozsán György* belényesi orvos, *Dumbrava* Vazul belényesi tanár és én. Mi vagy kirándulást tettünk, vagy pedig filkóztunk. Ó, a filkó, mondhatom mesés élvezet. Képzelteti szerkesztő ur, mennyi gyönyörűséggel sóztam én egy-egy filkót a *Tribuna* volt szerkesztőjének a nyakába, aki nemrégiben ugyancsak megtámadott az oláh izgatásokkal szemben irt cikkeim miatt. Szándékosan hagytam végül, társaságunknak a kirándulások alkalmával bájos, kiegészítő tagjait, Biharfüred szép női vendégeit. Közöttük első sorban kell, hogy megemlítsem *Hausner* kapitányt, a fáradhatatlan, sikkes, turista-me-

nyecskét kedves rokonával, *Ónody* Sándornét és leányát *Ilonát*, *Marozsán Györgynét* és a legkisebb turistát: *Marozsán Miczikét*, *Schuch Józsefnét* és *Weindlich Bertát*. Ilyen kedves női társasággal másztuk meg az 1627 méteres *pojéni csucst*, együtt látogattuk meg a *Muncsei* tetőt, a *Vadon templomát*, a *Jadolina vizeséseket*, az *Echót* és a *vicinális vizeséseket*. Ennél az utolsó kirándulásnál el is tévedt a társaságunk. Valami nagy zivatar elmosta a kis gyalogösvényt s mi csak úgy találmra folytattuk az utat, míg egyszer csak azon vetők észre magunkat, hogy elbolyongtunk. A hölgyek már-már kedvüket vesztek, midőn *Cziple* bíró rátalált az ösvényre, amelyen három órai gyaloglás után hazaérkeztünk s ugyancsak hozzáálltunk *Szabó* Péter vendéglős izletes főztjéhez. Azt mondják sokan, hogy nem jó a biharfüredi konyha. Pedig tessék elhinni, hogy ennek sincs egyéb baja, mint az, hogy magyar. Bezzeg, ha francia volna! No, de nem vezércikkezem . . .

Hanem, bizony, már nincs itt a fentebb elsorolt kedves társaság, mert hát az idei biharfüredi fürdőszezonnak vége. Czáránék vannak még itt mindössze, meg a tulajdonos: *Pável* püspök. A jövő héten ők is lemennek,

multak dicsőségét, gyászát egybegyűjtve, némi lángot fog talán lobbantani, a mellettük növekedő s az utánuk következő, előre törekvő ifjúság nehányában.

Eppen azért, azokhoz intézem e néhány sort, kik Nagyvárad és vára történetéről *egyik-másik műben olvastak*, a kik régi okmányok birtokában vannak, *engedjék át szándékukhoz*, az általuk birt, történelmi kincseket!

Abból is tudnék már valamit írni, a mit eddig rendelkezésemre adott a jóakarát. De szeretném, ha teljesebb, tisztább lenne az a kép, melyet nagyobb tehetség s tudás nélkül írat velem a *meleg érdeklődés*, a tanítási vágy, a jóakarát.

Hogy a bizonyára fellendülő közreműködéshez némi támpontot adjak, elmondom, hogy mely *események* mellé óhajtanék nyerni *kiegészítő megvilágító* adatokat.

A váradi vár építését — mint a kezemből levő egyik jeles műből olvasom — a népvándorlás kora tette szükségessé. — A közelben élő nép, ha ellenség közeledéséről hallott hírt, *bemenekült a várba* s ott volt, míg a veszély elvonult.

A várnak *mostani helyén való építését*, a közelben folydogáló Pecze indokolja, melynek ere kisebb hidegben meg sem fagyván, a védelem dolgában nagy előnyt nyújtott.

A bejött magyarok várépítéséről nincsen említés.

Amde írva van, hogy az itt talált várakat épségben tartották, tudva azt, hogy ilyenek építését váltakozó körülmények tették szükségessé.

A »nagyvárad püspökség története« című nagybecsű munka, bizonyára megadja nekem a módot arra, hogy a *László király* koráig, sőt a tavoli éveken át nagy lépésekben eljuthatok. E történelmi mű, nagy tudású szerzője már is felvilágosított arról, hogy Géza, László és Lambert hercegek Salamontól az ország egyharmadát kapván csak, emez egyharmadrészen volt Nagyvárad, hol a vitéz László herceg, király korában is szeretett tartózkodni.

Eme kortól kezdve domborodik ki a nagyvárad vár története, úgy, hogy az ország történelme közt is évszám szerint lehet jelezni a váradi vár kiválóbb eseményeit.

Bunyitay Vincze és Cséplő Péter urak munkájából; kisebb történelmi művekből, adatokból, a következő évek következő eseményeit jegyeztem ki.

1077-ben lépett trónra László király.

1090-ben építette a várbeli templomot.

1095-ben meghalt.

1906-ban kezdődött a keresztes hadjárat.

1130-ban alapította II-ik István király a nagyvárad hegyfoki monostort.

én pedig már most sietek, mert a higányt alig néhány fok választja el a 0-tól.

Hogy a statisztikának is eleget tegyek, megemlítem, hogy az idén több mint 250 vendég kereste föl Biharfüredet s hosszu időn keresztül az állandó vendégek száma meghaladta a százat, ami az előbbi esztendőkhöz képest meglepően kedvező eredmény. Bár a jövő esztendő még kedvezőbb volna s a magyar közönség, ahelyett, hogy külföldre hordja a pénzét, karolná föl az ilyen gyönyörű szép magyar fürdőket!

Ez már újra nagyon vezérczikk-izü kitétel lévén, bezárom leveletem s maradok őszinte üdvözléssel

PPP.

1131-ben halt meg Egerben II-ik István király s itt temették el Nagyváradon.

1235-ben temették el itt II. András királyt.

1242-ben tört Nagyváradra, Kádán tatárvezér.

1290-ben temették el Nagyváradon a Körszegen meggyilkolt IV-ik Lászlót.

1300-tól 1342-ig tartott Nagyváradon 389 tűzpróba, vagy más istenítélet.

1320-ban temették el itt I. Károly második hitvesét, Beatrix királynőt.

1342-ben zárandokolt Szent László sirjához Nagy Lajos király.

1354-ben Schwarz Berthold a puskaport feltalálván, szükségessé vált a nagyvárad vár megerősítése.

1390-ből jelezve van, hogy Szent László szobra, más szobrokkal együtt fennállott.

1395-ben temették el Zsigmond király nejét, Máriát, Nagyváradon.

1406-ban zárandokolt Zsigmond magyar király és Jagló lengyel király Szent-László sirjához.

1406-ban égett le Szent László várbeli temploma, egy évig hagyott templomi gyertyától. V. László és II. Ulászló is voltak szent László sirjánál.

1437-ben temették itt el Zsigmond királyt.

1450-ben találván fel Gutenberg a könyvnyomtatást, kétszáz év múlva már Nagyváradon kezdték nyomtatni a magyarra fordított első bibliát.

1456-ban Vitéz János püspök, felépítette a várban, az 1406-ban leégett templomot.

1456-ban ostromolta a török Belgrádot s ugrott le a vár fokáról Dagovics, mely után

1474-ben, Ali bég Váradra törvén, a várost felégette. A vár égését, az ott levő tetőzet lebontásával előzte meg a bemenekült nép.

1490-től a Dobzsa László;

1516-ig a Dózsa György kora sem hagyta Váradot csapás nélkül.

1516-tól II. Lajos pazarlása.

1526-ig a Mohácsi vész szintén erősen érintik Nagyváradot.

1541-ben Szolimán elfoglalta Budát. Temesvárnál Achmed, 50.000 emberrel támatta meg Losonczyt.

1552-ben Ali budai basa, Eger várát vette ostrom alá. Ugyanezen évben kötötték a passai béke, mely a szabad vallásgyakorlatot biztosította.

1556-ban Izabella vezére, Báthory Endre, egy évi ostrom után bevette a váradi várat, s ezidőtől kezdve az, a reformátusok kezébe jutott.

1556-ban romboltatott le a promontórium.

1556-ban Szolimán, 300 ágyu és 90.000 törökkel Szigetvárt ostromolva, annak végveszedelmét Várad is megérezte.

1570-ben Nagyváradon született Pázmán Péter.

1571-ben az erdélyi Rendekek elhatározták, a váradi vár erősítését.

1576-ban a török Győrt és Egert elvette.

1598-ban Mohamed basa 14.000, Ozmán 60.000 törökkel támadta meg a váradi várat. Kilencz kisebb és két általános rohamot intézett ellene. A várat Nyári Pál kapitány 2000 bajnokkal védte. — A török sietve távozott, mert Győrt és Egert fölük Pálffy Miklós visszafoglalta.

1600-ban földrengés rongálta meg a váradi várat, melyen Belgiosó eszközöltetett javításokat.

1604-ben már nem volt meg Szent László várbeli temploma.

1606-ban kötötték meg a bécsi békét, mely újra biztosította a szabad vallásgyakorlatot. Erdélylyel együtt Nagyvárad is Bocskay kezébe került.

1616-ban Bethlen Gábor kezébe került Várad, ki azonnal a bástyák erősítéséhez fogott. A falakat emeltette, a sánczot mélyítette.

1631-ben Báthory Gábor gyűlevész hadával ide menekülvén, egy a Püspök-fürdőbe tett kirándulás alkalmával, Géczy (vagy Gichy) kapitány, Nadányi és Szilassy hadnagyok által megöletett.

1618-ban tört ki Németországban a protestánsok és katolikusok közt a 30 éves háború.

1620. aug. 25-én kiáltották ki Bethlen Gábort a besztercebányai országgyűlésen nemcsak erdélyi fejedelemmé, de királylyá. Nem fogadta el.

1621-ben kötött Nikolsburgi béke újra szabad vallásgyakorlatot biztosít. Bethlen 7 vármegyét kapott Erdélyhez.

1638-ban I. Rákóczy György volt Várad várának parancsnoka. Az általa elrendelt bontások közben a munkások sirbölt, királyi koporsót, arany koronát, királyi pálczát, szentségtartót, egyházi öltönyöket találtak. (II. István?)

1661-ben II. Rákóczy György, folytatva a bontást és bástya építést, munkásai Szent László sirját megtalálták. A fejedelem három kath. tanácsosát bizta meg, hogy a tiszteletreméltó tetemeket a bástya mélyébe temessék, a mi nagy titokban meg is történt. (Az Arany bástyában?)

1600-ban II. Rákóczy György a Kolozsvár melletti csatában megsebesülve, egy forrás szerint az uton, V-Velence közelében) Cséplő Péter ur szerint a váradi várban napok múlva elhunyt. Holttestét a várkapitány és a várőrség színe-java Ecsedre szállította a családi sirboltba.

1660-ban a Kolozsvár melletti győzelem után Szilágy-Somlyón át, a Szamos-völgyön indult Szejdi budai pasa Ecsed ostromára, hol a hidakat már felégetve találta. Ecsed várparancsnoka volt Mikes Mihály, kit bátyjának Mikes Iános kővári kapitánynak ígért felakasztása által igyekezett Szejdi pasa a vár átadására bírni. Innen:

1660. jul. 14. Ali temesvári pasa parancsára Nagyváradra indult Szejdi pasa. A várnak 800 főre ment az őrsége a diákokkal együtt s két török sereg kezdte a várat ostromolni. Ali temesvári pasa Várad-Velence felől, Szejdi budai pasa pedig tüzéreggel a hegyek felől. (Talán ez ostromból valók a városligeti tó ásatásakor napfényre jött ágyugolyók.)

1660-ban jul. 17-én iratta Bartsay fejedelem az őrséghez a feladást sürgető levelet, melynek (ex metu) zár szavát az őrség további kitartásra magyarázta.

1660-ban aug. 14-én a várban történt löporobbanás 100 védőt életétől fosztott meg.

(Vége_köv.)

A lelenczház megnyitása.

Az országos »Fehér Kereszt-Egyesület« nemes emberbaráti célú tűzoltó maga elé, midőn működésének főpontjával a gondozás nélküli kisdetek felkarolását vette be.

A vidéken már több lelenczházat létesített az egyesület. Így a legáldásosabban működik a lelenczház már Gyulán.

Nagyváradon, dr. *Bulyovszky József* polgármester buzgólkodása folytán pár hónappal ezelőtt alakult meg a »Fehér Kereszt-Egyesület« fiókja s azonnal hozzálátott a lelenczház felállításához.

Ezen emberbaráti munkájában segélyére

Mézédes

Mertz Nándor hegyaljai **SZŐLŐ**

kilója 30 kr.

Rohonczy-féle czukordinnye
kilója 10 kr.

Első és legrégebb biharmegyei

gyümölcs kiviteli üzlet.

Természetes

magyar hegyi borek!

fehér siller és vörös; **kitűnő minőség.**
literje 30, 32, 40, 44 és 50 kr.

100 liter 22 forint.

csemege és bor kereskedőnél,

Nagyvárad,

Nagy-Körözs utcza, Mertz-ház.

Telefon 134. szám.

volt Nagyvárad városa, amennyiben a városi árvaház épületében ingyen helyiséget s azonkívül 6000 korona segélyt szavazott meg a keze-lése alatti alapból.

A nagyváradai lelenczház megnyitása vasárnap, szeptember hó 9-én ünnepélyesen megy végbe.

Ez alkalomra több kiváló vendég érkezik Nagyváradra.

A fővárosból lejön hozzánk az országos Fehér Kereszt-Egylet elnöke *Tabódy* dr. és gr. *Teleky* Géza, az orsz. egyesület védnöke. Jelen lesz továbbá dr. *Szalárdy* J. a gyulai gyermekmenedékhely igazgató-főorvosa.

A megnyitó ünnepélyen *Tabódy* elnök nagyobb szabásu beszédet mond, a melyben ismerteti a humanus intézmény czélját, működését; rámutat az elérhető eredményre s azokra a tényezőkre, a melyek hivatva vannak az egyesületet magasztos czéljának kivitelében támogatni, istápolni.

Beszédet tart még ezenkívül dr. *Bulyovszky* József polgármester, a nagyváradai fiók-egyesület elnöke.

A megnyitás után megtekintik a lelenczházat.

A megnyitás alkalmából s a vendégek tiszteletére d. u. 1 órakor a Rédey-kertben (Sport helyiségben) társas ebéd rendeztetik. E társas ebédre az egyesület tagjai ivenk utján, a nem tagok pedig ez uton hivatnak meg az egyesület elnöksége által. A kik a társas ebédre részt venni óhajtanak, jelentsék azt be személyesen vagy levelezőlapon dr. Gyémánt Jenő egyleti titkárnak (Uri-utca 699/a) vagy pedig a Biharmegyei Casinó és Müller-czukrászdában található iven írják alá neveiket f. évi szeptember hó 7-ik napjának déli 12 órájáig. Egy teríték 6 korona.

A diszebed után a vendégek és a helybeliek közül akik akarnak, kirándulnak a Püspök-fürdőbe.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Szept. 8. Hegyközségi választmányi ülés.

* **Veni Sancte . . .** Bizony jó volt behozni azt a szokást, hogy az iskolákat Veni Sanctéval kezdjék meg. Jól esett a szünidei arany szabadság, a könyveknek adott pihenés, az új komoly munkához ugyancsak kell a Szentlélek segítsége. Ha elénekeltük, hogy Jöjj el Szentlélek Isten, szinte hozzá gondoljuk: mert különben jaj beh keserves lesz a munka! S akkor mindjárt mintha szelidebben mosolyognának a görbe, fekete betűk azokból a rémségesen vastag könyvekből . . . A prem. rendű kath. főgimnázium tegnap tartotta Veni Sanctéját s utána következett a tanév megnyitása. Épp úgy a főreáliskolában is. Az elemi iskolák legnagyobb részét később nyitják meg az évet, de mához egy hétre már mindenütt vigan, vagy szomoruan fognak folyni az előadások.

* **A színház építése.** A színház építésére felügyelő bizottság ma, szeptember hó 5-én délelőtt 11 órakor ülést tart, amelyen az építés körül utóbb felmerült ügyeket intézik el. Az összejvetel a színház építési iroda, a színház épület I. emeletén.

* **Az orleansi herceg.** *Fülöp* orleansi herceg a tegnapi napot Budapesten töltötte és, miután ott igen jól mulatott, joggal föltehetjük, hogy József kir. herceg már egészen jól van. *Fülöp* herceg harmadmagával ellátogatott az Országos Kaszinóba, a hol fél 6 órától este 7 óráig az u. n. zöld szalonban kísérőivel társal-gott; 7 órakor átment a nyilvános étterembe, a hol a meglehetősen nagy közönség szemeláttára ebédelt. Az ebéd alatt *Berkes* bandája húzta. A herceg egy óránál tovább hallgatta a zenét, mely annyira tetszett neki, hogy végül a primással kezét fogott. Este 9 órakor vissza ment *Alesuthra*.

* **A város világitása.** Lapunk tegnapi számában közöltük *Komlóssy* József gazdasági tanácsos nagyérdékű memorandumát a város közvilágításának reformjáról. Erre nézve a nagyváradai gázgyár a következő sorok közzétételére kérte fel lapunkat:

Olvassuk *Komlóssy* József jog- és gazdasági tanácsnok urnak a helybeli lapok mai számában a város világitása tárgyában benyújtott felette érdekes jelentését s bátrak leszünk annak beható tanulmányozása után a mi adataink közlésével néhány nap mulva reflektálni; addig is csak arra kívánjuk kérni a t. olvasó közönséget, hogy véleményüket nyilatkozatunk megjelenéséig felfüggeszteni sziveskedjék, mely kérésünkre azon körülmény indít, hogy a tanácsnok ur jelentésének számadataiban, ha ezek ugyan azonosak a hírlapokban közlöttel — sok a téves, így csak például hozzuk fel most, hogy a helybeli utcai gázlámpák ára úgy tüntetett fel, mint ha az a legdrágább lenne, állítván, hogy az órákint 2¼ krajczárba kerül, holott az tényleg most is csak 1⁰⁰/₁₀₀ krajczárba kerül, a szerződés meghosszabbítása esetén pedig csak 0⁸⁴/₁₀₀ kr.-ba kerülne.

A tüszöltő órtanyán az ujságok szerint 14.228 korona ára gáz fogyasztatónak évenkint, de az bizonytal csak sajtóhíba 1428 korona helyett.

Ismételve kérjük a vélemény felfüggesztését.

Nagyvárad, 1900. szept. 4-én.

Nagyváradai légszuszgyár igazgatósága
L. E. Rees.

* **Orvosok kinevezése.** A nagyváradai róm. kath. papnöveldeben és a Szent József fineveldeben hosszú idő óta dr. *Hoványi* Ferenc nyug. városi főorvos töltötte be az orvosi tiszte-t; a papnöveldeben azonkívül mint az egészségtan tanára is működött. Betegsége folytán azonban mindkét intézettől megvált dr. *Hoványi* Ferenc. Utódjául, mint értesülünk, a papnöveldebe dr. *Mayer* László városi tisztí orvos és a Szent József-intézetbe dr. *Baróthy* Ákos városi főorvos neveztettek ki.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter a székelyhídi m. kir. adóhivatalhoz *Szentes* Gyula szamosujvári adóhivatali gyakornokot adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben kinevezte.

* **Visszatartott tanulók.** Az iskolákban a beiratások még mindig tartanak; egész napon csoportosan lehet látni az apró nebulókat szüleikkel az iskolák előtt. Legrosszabb helyzet a **községi polgári fiu** iskolánál, ahol az első fél napon az I. osztályba annyi növendék iratkozott be, ahányat egy osztályba fel lehet venni. Az igazgató és a tanári kar a további jelentkezőket kénytelen volt elutasítani, mivel Nagyvárad városa kimondotta, hogy parallel osztályt nem állít. Hát ez az állapot türethetetlen s épen nem méltó egy városhoz. Eddig már mintegy **ötven** gyermeket utasítottak el a polgári iskola I. osztályából. Nagyon ferde gondolkodás, aki azt képzei, hogy ott van az 5-6 elemi osztály s ezzel eleget tett a város a közoktatás

ellátása iránti kötelezettségeinek. A polgárság kivétel nélkül fizeti az 5%-os iskolai adót a városi pénztárba, pedig a tanköteles gyermekek felét a kath. iskolák taníttatják s így nem csak egy parallel osztály fentartásának a költségeitől menekül meg a város. A polgári iskolát járó fiuk egyrésze különben tovább is halad a tanulmányban. Innét kerül ki a kereskedelmi iskolák növendékeinek jó része. A most visszatartottakkal most mi lesz? Ezek elkéstek más községi iskolából s most meg vannak akadva teljesen. Ugy értesülünk, hogy a kir. tanfelügyelő közbe lép ezeknek a tanulóknak az érdekében s módot nyújt ötven gyermeknek, hogy tanulmányát a polgári iskolában folytathassák.

* **A megye költségvetése.** Biharmegye 1901. évi költségelirányzata 15 napig közszemlére van kitéve a közigazgatási kiadó hivatalos helyiségében. A költségvetés ellen az adózók esetleges észrevételeiket a szeptember 19-iki megyegyűlést megelőző 5 napon az állandó választmányhoz nyújthatják be. — A biharmegyei törvényhatósági közutak építési kezelési és fentartási kiadásáról, a kiadások fedezésére szükséges bevételekről szóló 1901. és 1902. évekre szóló költségvetés, az utadó százalék és utadó minimumokra vonatkozó alispáni javaslat a rávonatkozó közigazgatási bizottsági határozatokkal, szeptember hó 4-től 18-ig közszemlére vannak kitéve s azok ellen a felszólalások szeptember hó 18-án délután 5 óráig az alispánhoz nyújthatók be.

* **Tábornokból — jezsuita.** Madridban, a kis Szent Ferencz-templomban, mely gyönyörűen volt díszítve, megható szeriatás volt a minap. Előkelő társaság gyűlt össze, hogy a Jézus Társasághoz tartozó *Raphael Lacaze* atya első miséjét meghallgassa. Rendkívüli sors jutott osztályrésztül ennek a páternek. Alig két esztendővel ezelőtt még a spanyol vezérkarának volt az ezredese, egyszersmind a régens királynő személye körül is teljesített szolgálatot, továbbá a fiatal királynak, Alfonzónak is tanítója volt. Elragadóan szép fiatal felesége volt és két gyermeke. A legbaldogabb emberek közé is tartozott. Akkor rövid betegség után a felesége meghalt. És a mikor ez a keserves csapás éri, hirt kap egyidejűleg arról, hogy tábornokká nevezték ki. De a két gyermekének akart csak élni és azt a szeretetet is pótolni akarta nekik, a mit anyjuk halálával veszítettek. De ezt sem engedte meg neki a végzete. Jött a halál megint s elvitte a két gyermekét is. Difteritisben veszték el. Ekkor a kétségbe esett tábornok engedelmet kért arra, hogy a jezsuita rendbe léphessen. Most pedig első miséjét tartotta pompás miseruhában, a melyet a régenskirálynő küldött neki.

* **Egy község kérelme.** A bihari helyiérdekű vasutak Bihar-Félegyháza község határában állomást létesített, de azt nem »Bihar-Félegyháza állomás« néven iktatta a menetrendjébe hanem a községhez tartozó »Gyapoly« majortól »Gyapoly állomás«-nak nevezi, Bihar-Félegyháza község képviselő testülete feliratot intéz *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszterhez, amelyben ezen viszás állapot feletti keservét önti bús elégiába s kéri, hogy intézkedjék a miniszter, miszerint az eddigi Gyapoly állomás »Bihar-Félegyháza állomás« nevet nyerjen.

* **Rablógyilkosság az országuton.** Vakmerő rablógyilkosság történt vasárnap éjjel Zombor és Bezdán között az országuton. Az említett időben ugyanis Horváth János zombori lakos kocsiával az országuton hajtott. Mikor a bezdáni erdőhöz ért, három rabló ugrott ki az erdő szélében levő árokból, az egyik megkapta a lovak kantárját, a másik revolverrel rálőtt Horváthra, aki halántékon találva, rögtön meghalt. A rablók azután Horváthot ledobták a kocsirol s a kocsin elmenekültek. A bezdáni csendőrség két tagja, Bal a István és Csibál György esendőrkök épen a környéken végeztek

szolgálatot, amikor a lövést meghallották, a helyszínre siettek, de már ekkor a rablók elmenekültek. A két csendőr üldözőbe vette a rablókat s jó félórai hajsza után sikerült is őket megközelíteni s ekkor a csendőrök 10 lövést tettek a rablókra. Hogy azonban a rablókat találták-e, azt nem lehetett megállapítani, mert a rablóknak, — kik a csendőrök lövéseit viszonzták — a sötéttségben sikerült ismét elmenekülniök. A zombori csendőr-szárnyparancsnokság táviratilag mozgósította az összes csendőröket, a rablók elfogatására. de eddig nem sikerült őket kézre keríteni. A rablók Horváthot teljesen kirabolták és 3000 korona készpénzt vittek el tőle, mit aznap kapott Zomborban buzáért.

* **A jegyzők mellékjövedelme.** A bihar-megyei községi és körjegyzők a magánfelek részére teljesítendő írásbeli módoszatokból alkotott szabályrendeletét a július havi megyegyűlés ellogadta. A belügyminiszter azonban nem hagyta jóvá a szabályrendeletet, hanem a beadott felebezések folytán több módosítás figyelembe vételét rendeli el. A leglényegesebb módosítása a miniszternek az, hogy a magán munkálatokról nyilvántartást kötelesek a jegyzők vezetni. A miniszter szerint ez sok időbe nem kerül és nagyon megkönnyíti az ellenőrzést.

* **Hazajönnek a bakáink.** Mikor a fecskék mennek, akkor jönnek a bakák haza a fegyvergyakorlatról. Tegnapelőtt fújtak le Belényesen s ma délelőtt jön házierezdünk 3 zászlóaljja vissza. A 3 évet kiszolgált »öreg bakák« már délután czibiben jönnek ki a várból s büszkék arra, hogy még az ezredesnek sem szalutálnak; a többi legénységnek is pihenője van, csak az önkéntesek készülnek a nagy napra: a tiszti vizsgára. — A 39. ezred 2. zászlóaljja már elindult Boszniába, a hol a mi 1. zászlóaljunkat váltja fel. Az 1. zászlóalj majd csak októberben jön haza.

* **Bimbó hullás.** Mint részvétellel értesülünk, Veress Zsigmond kataszteri mérnököt és nejét mély gyász érte; egyetlen gyermekök a kis Zsiga, életének 18. hónapjában tegnap elhunyt. A kis angyal temetése ma, szeptember 5-én délután 4 órakor lesz a kispereczes-utcai gyászos háztól. Nyugodjék békében!

* **Névváltoztatás.** Rosenfeld Márton ér-mihályfalvai illetőségű budapesti lakos nevét László-ra, kiskoru Löwinger József és Antal nagyváradi lakosok vezetéknevüket pedig Lányi-ra változtatták.

* **Elfogott rablókaraván.** Inánd község határában — mint levelezőnk írja — még augusztus hó 24-én este egy üveggel kereskedő oláh embert gyermekével együtt agyba-főbe vertek s kiraboltak. Ugyancsak ezen a napon Bikácson betörték Mráz Mihály gazdához s kirabolták. A gyapjui csendőrörs megindította a nyomozást s Nagy Sándor őrsparancsnok és Nagy János csendőr azóta fáradhatatlanul, dicséretes buzgalommal keresték a tettest. Buzgalomnak meg lett a sikere, amennyiben Aradon kézrekerítettek 9 sátoros cigányt, akik a rablásokat elkövették. A rablókaravánt bekísérték Gyapjura; egy kocsit tele van rablott és lopott tárgyakkal. Igen nehéz feladat volt a cigányok elkísérése, mert a furfangos gazemberek mindent elkövettek, hogy megszabaduljanak a csendőröktől.

Kinai háború.

A béketárgyalások.

Páris, szept. 4. (Saj. tud. távirata.) A »Figaró« szerint addig, míg Waldersee Kínába nem érkezik, komoly béketárgyalásokról szó sem lehet.

Német ellenjavaslat.

London, szeptember 4. (Saját tud. táv.) A »Central News« jelenti Berlinből, hogy Bülow államtitkár ellenjavaslaton dolgozik, melyet a legrövidebb idő alatt a hatalmak elé fog terjeszteni. Eme javaslat szerint Peking csak akkor üritetnék ki, ha Kína teljes garanciát nyújt a rend helyreállítására.

Betiltott lapok.

Canton, szept. 4. (Saját tud. távirata.) Az alkirály az angol konzul panaszára három kínai lap megjelenését betiltotta. Két lapszerkesztőt elfogtak, egy harmadik pedig megszökött.

Ausztria és Magyarország álláspontjai.

Brüsszel, szept. 4. (Saját tud. táv.) Az »Independance Belge« jelenti Bécsből, hogy az osztrák-magyar külügyi kormány az orosz javaslatot nagyon hidegen fogadta. Goluchowsky külügyminiszter arra az álláspontra helyezkedik, hogy Peking kiürítése még most időelőtti volna. Különben is Ausztria-Magyarország csakis Németország álláspontját foglalhatja el e kérdésben.

Miért vonul vissza Oroszország?

Berlin, szeptember 4. (Saját tud. távirata.) Egyes lapok annak a nézetüknek adnak kifejezést, hogy Oroszország visszavonulási akciója főleg annak tulajdonítható, hogy Waldersee kinevezését úgy a német császár, mint a sajtó nagyon fölfujta, a mi Oroszországot nagyon lehangolta. Orosz mérvadó körökben attól tartottak, hogy a németeknek Kínában oly aspiratívum lehetnének, melyek az orosz érdekeknek árthatnának.

Oroszország előnyben.

London, szeptember 4. (Saját tud. távirata.) A »Daily Mail« írja, hogy Oroszország mostani akciója által teljesen beigazoltnak látszik az a gyanu, hogy az orosz kormány már hetekkel ezelőtt titokban tárgyalásokat folytatott a kínai császárnéval. Nyilvánvaló, hogy az orosz visszavonulási javaslat eme tárgyalások eredménye és hogy Oroszország a közbenjáró szerepért jelentékeny előnyöket biztosított magának, melyekről csak majd ezután lesz tudomás szerezhető.

Anglia és a hármasszövetség.

Berlin, szept. 4. (Saját tud. táv.) Anglia és Németország és ez utóbbival a hármasszövetség elutasító álláspontot foglalnak el az orosz javaslattal szemben. Bülow államtitkár élénk sürgönyváltásban van a Schluchban időző Salisbury lorddal és félhivatalosan is megerősítik, hogy Anglia és Németország teljesen egyetértenek a kínai kérdésben, már most is állítható, hogy Oroszország kudarcot vallott javaslatával, mely egyelőre elfogadhatlan.

Amerikai vélemény.

Washington, szept. 4. (Saj. tud. táv.) Hivatalos jelentés szerint az Egyesült-Államok kormánya még nem kapta meg a válaszokat a Peking kiürítésére vonatkozó legutóbbi közleményre. A pekingi események következtében reméli, sőt biztosan várja a kormány, hogy

Oroszország engedni fog az általános óhajtásnak és lemond arról a szándékáról, hogy kivonja csapatait Pekingből.

Amerikai betegek.

Washington, szept. 4. (Saj. tud. táv.) A vezérkarhoz érkezett jelentések szerint az amerikai csapatoknál a harcztéren 150 és Tincinben 209 beteg van.

A tárgyalások megindítása.

London, szeptember 4. (Saj. tud. távir.) A Reuter ügynökség jelenti Pekingből augusztus 21-iki kelettel: Csing herceg abban fáradozik, hogy a szövetségesekkel megindítsa a tárgyalásokat. Ju, Sanszi kormányzója emlékiratot intézett a trónhoz a melyben azt mondja, hogy a tartományában lévő idegeneket felszólította, hogy helyezkedjenek oltalma alá. 52 külföldi embert, a kik felhívásának engedelmessékedtek, kivégeztetett. Ezért a dicséretes eseményért jutalmat kér a tróntól. — A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből augusztus 22-iki kelettel: Sir Robert Hart újra átvette a vámigazgatás teendőit és újra megnyitotta a császári postát. Ugyanez az ügynökség jelenti Pekingből augusztus 23-iki kelettel: A cungli-jámennek három tagja Hart közbenjárásával tárgyalásba akar bocsátkozni a szövetségesekkel, hogy megakadályozzák a császári palota elpusztítását. A palotát az orosz csapatok tartják megszállva, hogy megakadályozzák a fosztogatást.

Megszakadt összeköttetés.

London, szept. 4. (Saj. t. l.) A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből augusztus 28-iki kelettel: Tencin és Taku között a Peiho folyón való összeköttetés egy kis japán hajó törése miatt megszakadt. A vasuti összeköttetést Jangeunál újra helyreállították. Naponta négy vonat közlekedik Jangeu, Taku és Tencin között.

IRODALOM.

A tisztítóhely. Louvel abbé cochinchinai hittérítőnek »Le Purgatoire selon les révélations des Saints« »A tisztítóhely a szentek kinyilatkoztatásai nyomán« című hitbuzgalmi művét s a nagyváradi l. sz. főt. egyházmegyei hatóság engedélyével magyar fordításban kiadta Görgényi Jenő, rézbányai plebános. A munka Nagyváradon a Szent László-nyomda izléses kiállításában jelent meg, XIII. és 432 oldalnyi terjedelmű.

Rendkívül érdekesen tárgyalja e mű a más-világ ezen ismeretlen országát, előadván annak körülményes leírását, topografiáját, a lelkek ottani életét, szenvedéseiket, örömeiket, onnan való kiszabadulásukat s a felsegélésükre szolgáló eszközeinket, melyekkel mintegy újra megváltjuk őket.

Cochinchina nagy folyóin hajózva irta művét a szerző s Máriának, a Purgatorium királynéjának ajánlotta, kinek pártfogása mellett teszi meg utját a nagy világban, ki valóban meg is áldotta azt.

A mű ára kötetlenül bérmentve küldve 5 korona. Nehány kötött példány is van ára 6 korona.

A jövedelem egy része szerzőnek chinai missziója javára küldetik, mely főképen most nagyon is reá van utalva a segítségére.

Minden léleknek érdekes és üdvös olvasmány. Megrendelhető szerzőnél Rézbányán (Bibarmegye.)

Katholikus Szemle. A nyári szünet után most jelent meg ennek a kitünően szerkesztett folyóiratnak 7-ik, szeptemberi füzeté a következő érdekes tartalommal: A magyar katolikus egyház kilencszázados jubileumának János arcza, Prohászka Ottokártól. De la Salle

Ker. János, az egyháznak legújabb szentje *Zubriczky* Aladár dról. Kereskedelmi nevelés, *Varjas* Károlytól. Londoni képek I. *Kubinyi* Viktortól. Távolból, költemény *Simon* M. Pétertől. A harmadik; Furcsa mérleg, finnól fordított költemények *Bán* Aladártól. A bujdosók, elbeszélés *Kincs* Istvántól. Könyvismertetések, bíráatok és időszaki szemle zárják be a füzetet. Előfizetési ára 10 korona, megrendelhető a Szent István-társulat titkári hivatalában.

EGYESÜLETEK

A kath. kör ülése. A nagyváradai katolikus kör választmánya ma, szeptember hó 5-én este fél 6 órakor ülést tart a kör helyiségében.

TANUGY.

Veni Sancte a Szent Vincze-intézetben.

Értesítés. A helybeli Nogáll-utcai Szent Vincze-intézetben elemi, polgári és munka leányiskolában f. hó 8-án reggeli fél nyolcz órakor lesz a *Veni Sancte* és a rendes előadások f. hó 10-én hétfőn reggel veszik kezdetüket.

Nagyvárad, 1900. szept. 4.

Az intézeti eljáráság.

A női kereskedelmi tanfolyam megnyitása. Nagyváradváros Tekintetes Tanácsa megbízása folytán felhivatnak mindazok, kik a női kereskedelmi tanfolyamba akarnak iratkozni, hogy folyó hó 7-10-ig jelentkezzenek a Korona-utcai községi polgári leányiskola helyiségében, hol minden tudnivalóról felvilágosítást ad Nagyváradon, 1900. szept. 4, az igazgatóság

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Harmathy Károly.*

1424 Farkas Griecs János és társai lopás — helybenhagyva.
1433 ifj. Balogh Ferencz és társa lopás és orgazdaság — helybenhagyva.
1434 Kovács Pálné és társa lopás stb. — helybenhagyva.
1442 Rabinszki Pál ember élete elleni büntett — helybenhagyva.
1490 Tyirla Tógyer gondatlanságból okozott testi sértés — helybenhagyva.
1491 Tomasek Tógyer és társai becsületsértés — visszautasítva.
1492 Asztalos József és társai testi sértés — részben visszautasítva, részben helybenhagyva.
1543 Gambrik Lajosné becsületsértés — visszautasítva.
1544 özv. Czirjék Sándorné orgazdaság — helybenhagyva.
1507 Halmazsán Ambrózie sikkasztás — helybenhagyva.

Előadó: *Bige Gyula.*

2167 Haga Györgyné és társai testi sértés — visszautasítva.
2204 Barna György és társai testi sértés — visszautasítva.
2205 Koprár Ádám testi sértés — visszautasítva.
2206 Dr. Csillag Ignác testi sértés — visszautasítva.
2737 Klein Ignác család — részben megváltoztatva.
2279 Gomiczás Juonné testi sértés — helybenhagyva.

2284 Kriszte Jakab és társa lopás — részben megváltoztatva.

2288 Fodor Sándor testi sértés — feloldva

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

858 Báró Vesselényi Istránné felszámolási ügye — rendelet.

1253 Kir. Kincstár — Csathó Gizella — helybenhagyva.

1299 Boros-Jenő község — boros-jenői róm. kath. hitbizomány — helybenhagyva.

1300 Dobó Ödön — Strener Lajos — helybenhagyva.

1349 Szalaknay Sándor és neje — Gombkötő Márton — helybenhagyva.

1389 Kocsuba Mariucza — Ilyniska Anna — helybenhagyva.

1648 A Mátra-körösvideki egyesült h. é. vasút kisajátítási ügye — részben megsemmisítve.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Franziából fordította: **K-Ö.**

36.

VII.

— Ezt nem tudtam én sem megmagyarázni magamnak, de ez a legkitanultabb gonosztevőknél is előfordul, hogy ügyesen kikalkulált tervüket valami elemi hibával teszik tönkre. Már az is nagy hiba volt, hogy ezt a csomagot Balny közelében dobta el.

— Gondolja, hogy a gyilkos Páris felé vette útját?

— Valószínűleg, ott legkönnyebben remélhettem, hogy kikerüli az igazságszolgáltatás kezeit.

— Igaza van. Lehozatok Párisból egy titkos rendőrt, azt rávezetem Déols nyomára s remélem, hogy meg fogja találni.

— Ez már önhöz tartozik, én befejeztem hivatásomat; a folytatás az öné.

— Ön valóban igen nagy szolgálatot tett az ügy érdekében és eljárási ügyességéhez csak gratulálhatok.

— Óh, a véletlen is rendkívül kedvezett nekem, de meg mindenképen be akartam bizonyítani Dubreuil ártatlanságát. Én tudok némileg az emberek arcából jellemükre következtetni. Ilyen nyílt, becsületes arcu ifjúról nem hittem el, hogy bűnös volna.

— Mégis néha ön is csalódik ítéletében, szólt Boislevent nevére, példa rá Ledouxról való véleményre.

— Őt nem az arca után ítélt meg. Mondtam-e valaha, hogy becsületes emberhez illő arca van?

— Az igaz, önnek mindig igaza van, kedves uram.

De ne feledkezzünk meg Dubreuilről. Remélem, hogy ártatlansága most már világos.

— Miután ön meggyőződött róla.

— Így hát szabadon bocsátása ellen nem lehet kifogás?

— Most rögtön még nem lehetséges, hanem nem fog sokáig késni a dolog. Holnaputánra beidézem az ön által említett tanukat, kiknek nevét kérem lediktálni.

— Ledoux kisasszonyt is beidézi?

— Nem, békebíró ur. Ha csak lehet, fölmentem őt ezen terhes feladattól.

— Köszönöm, uram.

— Milyhelyt a tanukat kihallgattam, Dubreuil azonnal szabadon bocsátatom.

— Van azonban valaki, folytatta némi szünet mulva, a ki sajnálni fogja a dolog illetlen állását: az én Raucourt barátom. Képzelteti, milyen szép vádbeszédet tartott volna ilyesféle drámai kifejezésekkel: „Ez a fiatal ember; ki a családnak barátja volt s ki a tapasztalt vendégszeretetet elvetemült gyilkossággal hálálta meg, ez ember egy álnok vipera volt, kit a szerencsétlen, jóhiszemű Ledoux saját keblén melengtetett. Ehelyett most egy közönséges büntetett, egy banális gyilkossal áll szemben. Kárba vesznek a szó-

noki virágok. Az igaz, hogy még mindig igen szépen deklamálhat a jegyző ellen, ki őült spekulációkkal elveri a nép keservesen félretett filléreit.

— Én azt hiszem, nem lesz meg neki ez az elégtétele. De most már megyek, hogy Lucienek előre jelezsem Jakab kiszabadulását, holnapután délután pedig ide jövök, hogy én legyek az első, a ki Dubreuil kezét szorít s egyuttal tudtul adom neki azt a kellemetlen hírt a mi még rá várt: pénzének elikkasztását.

Frémont vidáman hagyta el a bíró irodáját, vidáman, mert sikert aratott és jó hírt, vihet haza Lucienek.

Midőn belépett a szobába Lucie is észrevette vidámságát és felkiáltott:

— Sikerült? Jakab kiszabadult?

— Még nem, nem megy az olyan gyorsan, de rövid idő alatt kiszabadul.

— Mily hálás vagyok önnek érte! Istenem, de jó, ha az embernek ilyen barátai vannak, a kik támogatják, ápolják, vigasztalják... Mit is csináltam volna önök nélkül.

Bizony szegény Lucie nagyon rászorult az ápolásra és vigasztalásra, pedig a legélesebb fájdalom a legnagyobb megpróbáltatás hátra volt még.

Harmadnap Boislevent a tanuk kihallgatása előtt együtt beszélgetett Frémont-tal, mikor az inas egy névjegyet adott át.

— Küldje be, szólt Boislevent az inashoz.

— Majd a békebíróhoz fordult, mutatva a névjegyet:

— A párisi titkos rendőr, kiért küldtem. A neve talán nem ismeretlen ön előtt.

— Igen, ugy emlékszem, hogy olvastam többször a lapokban.

E perczen belépett a detektiv. Fiatal, harmincz éves ember volt, szőke, megnyerő arccsal, az alattomoság minden nyoma nélkül, a mit pedig a titkosrendőrök elengedhetlen tulajdonságának tartanak.

— Önt küldte ki a párisi ügynökség a balny-i büntény kiderítésére? kérdezte a vizsgálóbíró.

— Igen uram, én szolgálatára állok.

Boislevent elmondta neki az eseményeket. Mig ő beszélt, Bavrel — így hívták az ügynököt — figyelmesen hallgatta.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

József kir. herczeg állapota.

Alesuth, szept. 4. (Saját tud. táv.) József kir. herczeg az éjszakát nyugodtan töltötte és az állapota javul. A résztvétáviratok egyre jönnek, köztük egy Lónyay grófnétől érkezett.

Szell kihallgatáson.

Bécs, szept. 4. (Saját tud. távirata.) A király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta Szell Kálmán miniszterelnököt.

Minisztertanács.

Budapest, szept. 4. (Saját tud. táv.) Szell Kálmán miniszterelnök még ma visszaérkezik Bécsből a fővárosba, s holnap minisztertanácsot tart, melyen az összes miniszterek jelen lesznek.

A horvát bán lemondása.

Budapest, szeptember 4. (Saját tud. távirata.) *Khuen-Hédervary* horvát bán, miután állása tarthatatlanságát belátta, elhatározta, hogy arról lemond. Utódjául a megindult kombinációk szerint *Erdődy* Istvánt említik.

A japán attasé kihallgatáson.

Bécs, szept. 4. (Saj. tudósítónk távirata.)
A király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta a japán katonai attasét.

Óriási sztrájk.

New-York, szept. 4. (Saját tud. táv.)
A pennsylvanai bányavidéken 140.000 munkás készül sztrájkolni. A munkások 20 százalékos bérfelemelést kérnek.

A Figaro a csár leveléről.

Páris, szept. 4. (Saját tud. távirata.)
A Figaro írja: Soha Franciaország valamely barátjának vagy szövetségesének levele nem volt szivesebb és hizelgőbb, mint Miklós csár levele, aki evvel a francia-orosz szövetséget elpusztíthatatlannul megerősítette. A levél élénk visszhangot fog kelteni. A körülmények rendkívüli jelentőségüvé teszik. A Kinában való szövetséget ez a levél csak megerősíti. Franciaország hozzá fog járulni ahhoz az indítványhoz, hogy Pekinget üritsék ki. — A Gaulois örömmel fogadja Miklós csár megleghangu levelét és azt mondja, hogy a szövetség most erősebb és bensőbb, mint valaha. Ennek kell, hogy minden francia polgár örüljön. A kormánynak igyekeznie kell, hogy a lehető legjobban hasznára fordítsa a dolgot.

A dél-afrikai háború.

London, szept. 4. (Saját tud. távirata.)
A Reuter-ügynökség jelenti Maszeruból augusztus 27-ike kelettel: Pourie, Grobbelaar, Lenner Masseurok kommandói s egy 200 főnyi theroni hírszerzőcsapat bekerítette Ladybardot. — A helyőrség fölgyjűtötte a készleteket, nehogy az ellenség kezébe kerüljenek, ha a város elesik. A helyőrség helyzete válságos. Kunter sietve nyomul előre a város fölmentésére. Ugyanez az ügynökség jelenti Fokvárosból: Transzvál északi és nyugati részében folynak tovább a hadműveletek. Plummer ezredesnek Ravikornál még egy csatája volt a búrokkal, a melyben 100 puskát, 40.000 töltényt és egy kis hadikészletet ejtett zsákmányul. Augusztus 31-én a búrok megkísérelték a johannesburgi vízművek elpusztítását, de tervük nem sikerült, a mennyiben Hart tábornok meglepte és elkergette őket. Ugyanazon a vidéken De Vett-nek egy csapatát nagy veszteséggel megverték. A gyarmati hadtest Zeerustból Krügersdorp-felé való előnyomulásában kemény ellentállásra talált. Az ellenségnek nagy vesztesége volt. — Ugyancsak a Reuter-ügynökség jelenti Belfastból 2-iki kelettel: Baden-Powel szombaton Pretóriából Fokvárosba utazott.

Zavargások Ugandában.

London, szeptember 4. (Saját tud. táv.)
A Reuter-ügynökségnek jelentik Mombazából: Ugandában és különösen Nandi kerületben zavargások törtek ki. Kampoja és a partvidék között megszakadt a közlekedés. A veszélyeztetet területre csapatokat küldtek ki.

A csár levele Loubet elnökhöz.

Páris, szept. 4. (Saját tud. távirata.)
Az a sajátkezű levél, a melyet Miklós csár a Szent András-rend adományozásával kapcsolatosan Loubet elnökhöz intézett, így szól:

»Rendkívül kellemes nekem, hogy nagyrabecsülésemnek ezt a jelét olyan időben adhatom át önnek, a mikor a Franciaország és Oroszország között

oly szerencsésen helyreállított teljes egyetértés inkább, mint valaha, gyakorolhat jótékony befolyást nemcsak a közvetlen érdekekre, hanem az általános béke föntartására is, a melyet egyaránt szívünkön viselünk.«

A csár azután sajnálja, hogy ő és a csárné most nem látogathatja meg a párisi kiállítást. — De — így végzi levelét — távolból és közelből egyaránt csatlakozunk mindenhez, a mi Franciaországot illeti. Megelégedéssel veszünk tudomást mindenről, a mi Franciaországnak dicsőségére és javára válik.

Bécsi hang a Budapesti Szemle cikikéről.

Bécs, szeptember 4. (Saját. tud. távir.)
A Neues Wiener Tagblatt mai számában behatárolt foglalkozik a Budapesti Szemle-ben a boszniai mohamedánság helyzetére vonatkozólag megjelent tanulmányral és igen kedvezően méltatja az abban foglalt fejtegetéseket.

A román-bolgár konfliktus.

Bukarest, szept. 4. (Saj. tud. táv.)
A félhivatalos »Timpul« »Romániának nincs mitől tartania« feliratu vezércikkében utal arra, hogy Bulgária Törökország hűbérállama, tehát nem egyenrangú a független Romániával. A maczedón bizottság Bulgáriával ugyszólván államot képez az államban. Ezzel a bizottsággal szemben a bolgár kormány most már majdnem teljesen lehetetlen.

Az orosz-francia szövetség.

Páris, szept. 4. (Saj. tud. táv.)
A nacionalista lapokon kívül a radikális lapok is kezdek az orosz-francia szövetséget támadni. Így az »Aurore«, a Dreyfuspártiak és a hadseregellenes párt lapja, azt írja, hogy a francia köztársaság jelenleg nem más, mint az orosz kozákok hűbér-állama, mely rendes adót fizet Oroszországnak, többé vagy kevésbé koczkatott kölcsönök alakjában. »Az oroszok most ismét 500 milliót lopnak ki zsebünkől és még belügyeinkbe is beleavatkoznak. Ugyanis Niger tábornok reaktiválása egyenesen az orosz csár kívánságára történt.

KOZGAZDASAG.

A hegyközség választmányi ülése.

Meghívó. A f. hó 8-án, azaz szombaton d. e. fél 11 órakor a városház tanácstermében tartandó ülésre a hegyközségi választmány tagjait és a hegybíró által különben egyenkint is meghívandó mindazon szőlőbirtokosokat, kiknek már telepített szőlőjük van vagy telepíteni szándékoznak, — a megjelenésre tisztelettel felkérem.

Az őszi közgyűlés határidejének megállapításán és egyéb folyó ügyek elintézésén kívül az ülés legfontosabb tárgya az első magyar borbizományi és értekezési részvénytársaságnak előterjesztése leendő, — melynek tárgyalása alkalmával az ülés értekezlettel alakul.

Nagyvárad, 1900. szept. 4.

Dr. Sipos Árpád,
hegyközségi vál. elnök.

Gazdasági tudósító. A földmívelésügyi miniszter **Hirschmann** Konrád margittai lakost a margittai járásra gazdasági tudósítónak nevezte ki.

A Délvidéki földmívelők gazdasági egyesületének évi jelentése 1899-ről.
Míg itt az Alföld magyar részén alig történik valami a gazdák tömörítésére, addig a Délvidéken hatalmas gazdasági szövetkezet működik a földmívelő lakosság érdekében. Előre is kijelentjük, hogy bár természetszerűleg a tagok tulajomó többsége nem magyar ajku, az egyesület ellen hazafiassági szempontból semmi kifogást sem lehet tenni. Hazafias szellemüket ha egyéb nem is tanusítaná, elég lenne a szegedi internátus, melyet az egyesület tart fenn azzal a kimondott czéllal, hogy ott a nem magyar tagok fiai a magyar nyelvet elsajátíthassák. 1894-ben alakult az internátus 88 növendékkel, mely szám ma 156-ra emelkedett s még többre fog emelkedni, ha az egyesület több áldozatot lesz képes hozni érte.

E mellett, mint az évi jelentésből kitűnik, 236 gazdasági előadást tartott 16—17.000 hallgató előtt, 67 községben 2829 tanuló számára 6500 korona költséggel gazdasági téli iskolákat létesített, buzdította hiveit a földmívelő iskolák pártolására s 15 községi egyesületben 628 kötettel könyvtárt rendezett be.

Fősulyt természetesen a gazdasági élet fejlesztésére fektettek.

Ezen a téren nagy sikert jelent az egyesület szereplése a szegedi gazdasági kiállításon, hol disz-oklevelet, a legnagyobb kitüntetést nyerték. Ugyanekkor adták át a disz-oklevelet az egyesület megválasztott diszelnökének, dr. **Darányi** Ignác földmívelésügyi miniszternek. Jutalmaztak hű cselédeket, terjesztették a gőzeke-mívelést, közvetítettek vetőmagvakat, gondot fordítottak a szőlők felújítására, a gyümölcsstermelés előmozdítására s a legkülönböztetebb házi iparágak terjesztésére.

Ilyen fokozott tevékenység most már **Darányi** miniszternek ismert lelkesedése, szakértelme és a magyar földmívelés iránt mindig tanusított pártfogása mellett az egyesület a legszébb jövőnek néz elébe. Elnöke **Wittmann** János orsz. képviselő, igazi lelke pedig az elnökhelyettes, egy fáradhatatlan fiatal pap: **Blaskovits** Ferencz orsz. képviselő.

A kereskedelmi és iparkamarák jelentései. A kereskedelemügyi minisztérium egy vaskos kötetben összegyűjtve adta ki az összes kereskedelmi és iparágak jelentéseit az 1899-ik évről és azt egy bő, mindent felölelő áttekintéssel látta el. Ez a könyv méltán viseli czimlapján ezt a címet: *A magyar szent korona országainak közgazdasági állapota az 1899. évben.*

Az áttekintés bevezetése a következőkben jellemzi a múlt évet:

Az 1899. esztendő általános jellemzése röviden a következőkben foglalható össze: némi javulás a közelmúltakhoz képest, mely azonban távolról sem volt oly mérvű, hogy a megelőző rossz esztendők káros következményeit ellensúlyozhatta volna. A mezőgazdaság viszonyai határozottan előnyös változást tüntetnek föl az előző két sanyaru esztendőhöz képest. A termés a legtöbb vidéken sokkal jobb volt az 1898. évinél: csak itt-ott hangzott panasz a közepesenél rosszabb termés miatt. Ezzel párhuzamosan a közgazdaság egyéb ágaiban is némi javulás mutatkozott. Voltak bajok minden téren fölös számmal; egy része ezeknek az általános európai helyzetet tükrözi vissza, más része az elmúlt esztendők bajainak maradványa; voltak új bajok is, a melyekről tulajomóan megállapítható, hogy részint természetszerű folyamánai a múlt évek hibáinak és bűneinek, melyeknek kórananyagai részben csak most érlelődtek meg és jutottak kitörésre, részint, sajnos, elháríthatatlan következményei a természetes fejlődés kérelhetlenségének. Mindent egybevetve, az 1898. év eredményei vegyes impressziókat keltenek.

Mindenestre előnyösen különbözött az 1898., de kivált az 1897. inséges esztendőttől. Ennek a javulásnak a főtenyezői a jobb természetesen kívül külkereskedelmi mérlegünk javulása, államháztartásunk rendezettsége, s a friss erővel megindult iparfejlesztési és iparpártolási akció, mely a társadalom széles rétegeinek szunnyadó energiáját hozta mozgásba.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1900. szept. hó 4-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.60—12.60. Kétszeres buza 11.60—11.—. Rozs 12.—11.60. Arpa 11.60—10.60. Zab 10.—9.20. Tengeri: 13.—12.60. Borsó 32.—. Lenese 34.—. Bab 13.20. Köleskása 24.—. Burgonya 5.60. 100 kiló lángliszt 25.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 23.—. barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.—. szalma 1.—. Szalonna 106.—. 6 kiló zsup-szalma —16. 150 dkg alom-szalma —8. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.86. Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—. 1 mm. kősz 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 68.—, uj bor 50.—, mész 2.10. kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 24.—. köles —. repce —.—, dió —.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—. 4. jul-hus 64, veres hagyma 12, fog-hagyma 22, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. lakkony —.—, 1 mm. luczermag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1900. szept. hó 4-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—710, egy

pár másodrendű jármás ökör 500—630, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—480, 1 drbfejős tehén 100—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 154—234. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—186. 2 drb. veres borju 30—50, 1 drb. fél éves borju 38—46, 1 drb egy éves borju 48—74, két éves borju 70—170. 1 drb hizott sertés 90—146, 3 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 40—70, 1 pár két éves sertés 70—160. 1 drb igás ló 160—300, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 28—36. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbőr 8—22.

Forgalmi kimutatás 1900. évi szept. hó 4-ről. Tiszta buza körülbelül 4000 hltr, kétszeres buza 960hltr, rozs 1900 hltr, árpa 800 hkl. zab 1100 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 580 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 115 drb, félhizott 160, sovány 250, süldő 380, malacz 670, hizott marha 30, jármás ökör 520 fejős tehén 300, borju 300, bivaly 15, juh és kecske 400, ló 303.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határítók.

Budapest, szept. 4.

Table with 2 columns: Item name and price. Items include Buza októberre, Buza jun'usra, Tengeri, Rozs okt., Zab okt., Káposzta, repce, aug.

Értéktőzsdé

Budapest, szept. 4.

Table with 2 columns: Item name and price. Items include Osztrák hitel, Magyar hit, Allamvasut, Rimamuranyi, Magyar rezszeleg, Salgotarjani, Wagon-koleson.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 4-én.

Table with 2 columns: Item name and price. Items include Magyar aranyjaradek 4%, Magyar koronajaradek, Magyar vasuti kolcsön aranyban 4/10%, Magyar vasuti kolcsön ezüstben 2 1/2%, Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból, Magyar földtehermentesítési kötvény 4%, Italmérsi jog megváltási kötvény, Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény, Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön, Tiszaszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön, Osztrák járadék papirban, Osztrák járadék ezüstben, Osztrák járadék aranyban, Osztrák korona járadék, Osztrák államsorsjegyek, Osztrák magyar bankrészevény, Magyar hitelbankrészevény, Osztrák hitelintézet részvény, Párisi vista, 20 frankos arany (Napoleond'or), Némethiróalmi márka, London vista, 20 márkás arany.

SZERKESZTOI POSTA.

R. I. Helyben. Gondoltuk, hogy nem a rendezőség volt feledékeny. De hogy velünk soha összeköltetésben nem állott urak lépjenek fel fogadatlannal megbízottaink: azt még sem hittük az illetőkről. Most csak hagyjuk annyiban; máskor azonban több óvatosság nem fog ártani.

K. E. Sz.-Péterszeg. Nem üti meg a mértéket. Kezdetleges a kitalak, ami sokat levon a különben nem rossz tartalomtól.

Belényesi. Nagyon érzélgős; egy eljegyzési kártyára mindjárt két gyászjelentés meg egy sírkő kissé sok.

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Main railway schedule table with multiple columns for routes: Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár, Kolozsvár-Nagyvárad-Budapest, Püspök-Ladány-Debrecen-Érmihályfalva, Érmihályfalva-Debrecen-Püspök-Ladány, Debrecen-Nagy-Léta-Vértés, Vértés-Debrecen-Nagy-Léta, Debrecen-Sáránd-Derecske, Sáránd-Derecske, Nagyvárad-Szeged, Szeged-Nagyvárad, Nagyvárad-Arad, Arad-Nagyvárad. Each route includes station names and departure/arrival times.